

*Малиш Г.А.
ДВНЗ «Українська академія банківської справи
Національного банку України», м. Суми
аспірант кафедри банківської справи*

ТЕНДЕНЦІЇ ЗМІНИ ФІЛІАЛЬНОЇ МЕРЕЖІ ВІТЧИЗНЯНИХ БАНКІВ ВНАСЛІДОК ВПЛИВУ СВІТОВОЇ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ

Світова фінансова криза мала суттєвий вплив на діяльність вітчизняних банків. Починаючи з 2008 р. у великій кількості банків було введено тимчасову адміністрацію. Так, у період стабілізації 2010-2011 р. фінансово-кредитні інститути починають відновлювати діяльність завдяки реалізації інструментів антикризового впливу як на макроекономічному рівні, так і на рівні власне банків. Наприклад, якщо у минулому році у 20 вітчизняних банках діяли тимчасові адміністратори, то станом на 01.09.2011 р. кількість таких установ зменшилась до 5. Проте все одно становище банківської системи не можна назвати в повній мірі стабільним та фінансово стійким.

Як свідчить аналіз вітчизняного досвіду боротьби з фінансовою кризою, одним з найбільш розповсюджених заходів є скорочення витрат банків. Так, це може здійснюватись за рахунок скорочення кількості персоналу, закриття неприбуткових напрямків діяльності, скорочення витрат на маркетингові заходи, зменшення фонду заробітної плати, а також скорочення філіальної мережі банками України. Так, говорячи про останній із зазначених способів зниження витрат, за даними НБУ, лише 10 найбільших вітчизняних банків, які спеціалізуються на наданні роздрібних послуг та до початку кризи володіли 65% всієї регіональної мережі банківської системи України, закрили 874 філії та відділення. Таким чином, у 2010 р. обсяг структурних підрозділів даної категорії банків зменшився майже на 6% у порівнянні з попереднім.

Що стосується зміни розгалуженості філіальної мережі вітчизняної банківської системи, то кількість структурних підрозділів банків за період кризи скоротилася на 32% станом на 1 квітня 2011 р. [1]. Серед банків-лідерів у скороченні регіональної мережі стали ПАТ «Промінвестбанк», АБ

«Укргазбанк», АТ «УкрСиббанк», АТ «Ощадбанк», АТ «ОТП Банк», ПАТ КБ «Надра» та ін. У багатьох банківських установах України закриття нерентабельних відділень та філій відбувалося у рамках антикризової політики тимчасових адміністрацій.

Окрім ліквідації філій банки здійснювали перетворенні їх на безбалансові відділення. Основною причиною зменшення регіональної мережі філій є економія коштів банку з метою підвищення ліквідності, яка виявилася дефіцитною внаслідок масового відтоку коштів з клієнтських рахунків. Так, у першу чергу банки закривали регіональні відділення, які знаходяться в орендованих приміщеннях, у не вигідних районах населених пунктів, що завдають збитку та не є рентабельними для банку. Крім того, закривалися вузькоспеціалізовані відділення та філії в регіонах.

У результаті проведення подібних структурних реформ та реорганізацій вітчизняними банківськими установами було знижено адміністративні витрати, витрати на утримання й оплату праці персоналу та орендну плату в обсязі 20-30%. Так, на початку 2011 р. загальний обсяг структурних підрозділів банків України складав 741 філію. Подібне суттєве зниження розгалуженості пояснюється тим фактом, що безбалансові департаменти не враховуються Національним банком України при веденні обліку. Насправді ж їх кількість останніх наразі перевищує кількість банківських філій приблизно у 20 разів. Таким чином, можна стверджувати не стільки про скорочення, скільки про зміну структури регіональної мережі фінансово-кредитних установ України.

У посткризовий період банки планують змінити тенденцію скорочення філіальної мережі на протилежну: відкриття нових точок продажу банківських послуг, які орієнтовані на обслуговування стратегічно важливих клієнтів (великі підприємства стратегічно важливих галузей, міністерства, відомства тощо), а також відкриття філій у найбільш містах України. Проте однозначно стверджувати про активізацію на ринку банківських послуг стверджувати не можна, оскільки така політика банків є невиправданою з огляду на високі

витрати, пов'язані із повторним відкриттям структурних одиниць (зокрема, пов'язані із суттєвим підвищенням орендної плати у 2010-2011 р.).

Література

1. Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://bank.gov.ua>

e-mail: malana@ukr.net

Малиш, Г.А. Тенденції зміни філіальної мережі вітчизняних банків внаслідок впливу світової фінансової кризи [Текст] / Г.А. Малиш // Значення сучасної науки для динамічного розвитку України: тези доповідей Восьмої Всеукраїнської наукової інтернет-конференції (29-30 грудня 2011 р.). - Тернопіль: ТНЕУ, 2011 р. - С.50-51.